

УДК 338.1

Шубалий О.М.¹, Хомицький В.М.²

¹ зав. каф. економіки, проф. Луцького національного технічного університету

² асп. 4 року навчання Луцького національного технічного університету

НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ У ВОЛИНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Розвиток циркулярної економіки в Україні і зокрема на Волині є вкрай актуальним з огляду на необхідність ефективного управління значними обсягами твердих побутових відходів та ліквідації стихійних сміттєзвалищ, що підтверджено результатами наукових досліджень [1-3]. Впровадження принципів циклічності дозволить знизити рівень забруднення ґрунтових та поверхневих вод, що є критичним для регіону, розташованого у межах Головного Європейського вододілу. Ця економічна модель сприятиме раціональному використанню лісових ресурсів, оптимізації ресурсоемних виробництв та зниженню викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від промислових і транспортних джерел. Крім екологічного аспекту, циркулярна економіка стимулює інновації та створення нових робочих місць у секторах переробки та відновлення, посилюючи економічну стійкість Волинської області. Таким чином, перехід до циркулярної моделі є стратегічним кроком для забезпечення сталого розвитку регіону та підвищення якості життя його населення.

Основні напрямки розвитку циркулярної економіки у Волинській області повинні базуватися на комплексному використанні місцевого ресурсно-сировинного потенціалу та вирішенні існуючих екологічних проблем. Пріоритетним є створення ефективної системи управління твердими побутовими відходами, що включає сортування, переробку та мінімізацію захоронення. Важливим напрямком є розвиток інфраструктури для відновлення вторинної сировини, зокрема будівництво сучасних переробних підприємств для полімерів, паперу та скла. Необхідна також імплементація промислового симбіозу, що передбачає використання відходів одного виробництва як сировини для іншого, особливо у деревообробній та агропромисловій галузях. У сфері сільського господарства актуальною є оптимізація використання побічних продуктів рослинництва і тваринництва, наприклад, для виробництва біогазу та органічних добрив. З огляду на значну лісистість регіону, слід зосередитися на сталому управлінні лісовими ресурсами та поглибленій переробці деревини з мінімізацією відходів. Важливим елементом є впровадження концепції продовження життєвого циклу продукції через розвиток сервісів ремонту, повторного використання та оренди. Слід також стимулювати екологічний дизайн продукції місцевих виробників, орієнтований на легкість розбирання та рециклінгу. Державна

політика має бути спрямована на підтримку "зелених" інновацій та залучення інвестицій у циркулярні проекти. Нарешті, ключовим є підвищення екологічної свідомості населення та бізнесу щодо переваг переходу до циркулярної моделі господарювання.

Для реалізації окреслених напрямків розвитку циркулярної економіки у Волинській області необхідно впровадити низку цілеспрямованих заходів інституційного, інфраструктурного та освітнього характеру. По-перше, слід розробити та затвердити Регіональну програму переходу до циркулярної економіки з чіткими кількісними цільовими показниками скорочення відходів та використання вторинної сировини. По-друге, критично важливим є будівництво сучасних регіональних комплексів з механіко-біологічної переробки відходів (МБП) та сортувальних ліній для підвищення рівня вилучення корисних фракцій. По-третє, необхідно запровадити систему розширеної відповідальності виробника (РВВ) для ключових груп відходів (упаковка, електроніка, шини) з метою стимулювання їх рециклінгу. Четвертим кроком має стати створення спеціалізованих індустріальних парків або кластерів для розвитку промислового симбіозу, що забезпечить логістичну та технологічну інтеграцію підприємств. П'ятим заходом є надання фінансової та податкової підтримки місцевим підприємствам, які інвестують у технології поглибленої переробки сировини та повторного використання матеріалів. Шостим є стимулювання аграрного сектору до використання біовідходів для виробництва енергії та відновлення ґрунтів шляхом субсидування відповідного обладнання. Сьомий захід передбачає обов'язкове впровадження роздільного збору органічних відходів у містах та громадах для їх подальшого компостування або анаеробного збродження. Восьмим кроком є модернізація системи публічних закупівель з обов'язковим пріоритетом для продукції, виробленої з вторинної сировини («зелені закупівлі»).

Реалізація цих заходів потребує посилення державного екологічного контролю за поводженням з відходами, зокрема ліквідації та рекультивациі несанкціонованих сміттєзвалищ, формування системи управління відходами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Білоусько Т. (2024). Циркулярна економіка в контексті досягнення цілей сталого розвитку. *Економіка та суспільство*, (65). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-52>
2. Злотнік М., & Ткачук, Б. (2022). Переваги впровадження циркулярної економіки для українських підприємств в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*, (45). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-36>
3. Варфоломєєв М. О. Парадигма циркулярної економіки в умовах України. *Бізнес Інформ*. 2021. №2. С. 13–20. <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-13-20>